

ระดับการคัดสรร

อำเภอ

1. ชื่อประเพณี

ชื่อหลัก : เทศน์มหาชาติ

ชื่ออื่นๆเช่น ชื่อภาษาถิ่น (ถ้ามี) : ภาษาแปลเป็นภาษาถิ่น

2. แหล่ง

ชุมชน วัดปทุมชาติ อำเภอ เมือง ตำบล ชีลอง

3. ประเพณีเกี่ยวกับ

ศาสนา :

4. ความเป็นมา (ภูมิหลัง/ความเชื่อ) /อัตลักษณ์ (ที่โดดเด่น) /ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ

ความเป็นมา (ภูมิหลัง/ความเชื่อ)

ได้สัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดปทุมชาติ ตั้งอยู่ ๑๕ บ้านหนองบัวขาว ตำบลชีลอง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ มีบุญเเวส หรือบุญมหาชาติ (บุญเดือนสี่) มูลเหตุและความเป็นมา มีเล่าไว้ในเรื่องมาลัยหมื่นมาลัยแสนว่าพระมาลัยได้ขึ้นไปไหว้พระธาตุเกศแก้วจุฬามณีในสวสวรรค์ชั้นดาวดึงส์พบพระศรีอริยเมตไตรยพระองค์ได้ดำรัสสั่งกับพระมาลัยว่าถ้ามนุษย์อยากพบพระองค์จงอย่าได้ทำบาปหนัก เช่น การฆ่าหรือข่มเหงบิดามารดาสมณพราหมณาจารย์ ทำร้ายพระพุทธรูปเจ้าและยุยงสงฆ์ให้แตกกันให้อุทิศทำบุญ รวบรวมหาเวสสันดรชาดกให้จบในวันเดียว ฟังแล้วให้นำไปปฏิบัติจะได้พบพระศาสดาของพระองค์เมื่อพระมาลัยกลับมาถึงโลกมนุษย์จึงได้บอกให้มนุษย์ทราบโดยเหตุนี้ผู้ปรารถนาจะพบศาสนาพระศรีอริยเมตไตรย จึงพากันทำบุญเเวสสืบต่อกันมา ขั้นตอนดำเนินการ สถานที่ บุญมหาชาติเป็นบุญที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธโดยตรง ดังนั้นสถานที่ประกอบพิธีกรรมจึงจัดอยู่ที่วัดเป็นส่วนใหญ่ แต่การเทศน์มหาชาติบางครั้งก็มีการนำไปเทศน์ที่งานอุทิศส่วนกุศลต่างๆ ก็มีแต่บุญมหาชาติจริงๆ จะต้องทำในบริเวณวัดเท่านั้น จำนวนพระ จะต้องให้ครบกับจำนวนกัณฑ์เทศน์ ซึ่งชาวอีสานจะแบ่งเรื่องราวออกเป็นกัณฑ์และไปนิมนต์พระวัดต่างๆ มาเทศน์ตามกัณฑ์ที่แบ่งไว้นั้นในบุญมหาชาตินี้ จึงนิมนต์พระเป็นจำนวนมากดังนั้นบางแห่งจึงมีพระ ๓๐ – ๖๐ รูป แต่หากไม่สามารถนิมนต์ได้จริงๆ ก็อาจให้พระในวัดหมุนเวียนกันขึ้นไปเทศน์ได้ตามเหมาะสม พิธีกรรม ก่อนมีงานบุญเเวสหลายวันชาวบ้านชายหญิงทั้งคนเฒ่าคนแก่ซึ่งส่วนมากเป็นหนุ่มสาวพากันไปรวมกันที่วัดช่วยกันจัดทำที่ปักสำหรับผู้มาร่วมงานและช่วยกันจัดทำดอกไม้จัดตกแต่งประดับประดาศาลาโรงธรรมด้วยดอกไม้ พวงมาลัยและธงทิวพวกผู้หญิงจะจัดทำหมากพันคำ เมี่ยงพันคำ เทียนรูป มีดดาบ อย่างละพัน และข้าวตอกดอกไม้ไว้บูชาคาถาพันดอกไม้ที่จัดมีดอกบัว ดอกกาบของ ดอกผักตบชวา อย่างละพันดอก ธงพันผืนผ้าด้วยเศษผ้ากระดาดาสี ซึ่งด้ายสายสิญจน์ ตั้งหม้อน้ำมนต์ มีขันหมากเบ็ง (ขันบายศรี) แปดอันโองน้ำ ๔ โอง ตั้งไว้สี่มุมของธรรมาสน์ ในโองน้ำมีจอก แหน (สาหร่าย) ดอกไม้ชนิดต่างๆ เช่น ดอกจิกดอกกรัง (ดอกเต้มรัง) ดอกบัว ดอกบานไม่รู้โรย ดอกรัก ฯลฯ และใบบัวป็นรูปสัตว์ต่างๆ เช่น รูปนก วัว ควาย ช้าง ม้า ฯลฯ เอาไว้ที่ใต้ธรรมาสน์ เอาธงใหญ่แปดธง

ปกครองโรงเรียนนอกศาลาในทิศทั้งแปดเพื่อหมายว่าเป็นเขตปลอดภัยป้องกันพญามารไม่ให้ล้ำเข้ามา ตามเสาธงมีที่ใส่ข้าวพันก้อน ซึ่งปกติสานเป็นพานด้วยไม้ไผ่บางแห่งสานเป็นตาด้วยไม้ดอกเป็นศิรวิงกตไว้รอบศาลา และทำเป็นทางเข้าศาลาโรงธรรมคตเคี้ยวไปมาบนศาลาด้านตะวันออกของศาลาโรงธรรมปลูกหอพระอุคุตขึ้นไว้พร้อมมีสิ่งเหล่านี้อยู่บนหอด้วย คือ มีบาตร ๑ ใบ กระโถน ๑ ใบ กาน้ำ ๑ ใบ รวม ๑ คัน และสบงจีวร ๑ ชุด สำหรับถวายพระอุคุตการจัดตกแต่งดังกล่าวจะจัดให้เสร็จเรียบร้อยก่อนวันงาน วันโสม (วันรวม) วันแรกของงานเรียกว่า “วันรวมหรือวันโสม” ในวันรวมนั้นนอกจากจะมีประชาชนตามละแวกบ้านและหมู่บ้านอื่นที่ใกล้เคียงหลังไหลกันมาร่วมงานแล้วจะมีพิธีสำคัญ ๒ อย่าง คือ ๑. การนิมนต์พระอุคุต ในตอนเช้ามือของวันรวมประมาณสี่หรือห้านาฬิกาจะมีพิธีนิมนต์พระอุคุต โดยก่อนเริ่มพิธีการมีการนำก้อนหินขนาดโตพอสมควรสามก้อนไปวางไว้ในวังน้ำหรือถ้าไม่มีวังน้ำอาจเป็นที่ใดที่หนึ่งก็ได้ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากวัดที่จัดงานเท่าใดนัก พอถึงเวลาก็มีการแห่พานดอกไม้รูปเทียน ชันห้าชั้นแปด ไปยัง ณ สถานที่ที่ก้อนหินวางอยู่ซึ่งสมมติว่าเป็นพระอุคุต พอไปถึงที่ดังกล่าวจะมีผู้ไปหยิบก้อนหินชูขึ้นและถามว่าเป็น พระอุคุตหรือไม่ แล้วอัญเชิญก้อนหินก้อนที่สามซึ่งสมมติว่าเป็นพระอุคุตใส่พานหรือถาด และจะมีการจุดประทัดหรือยิงปืนกันตามตามแล้วมีการแห่แห่พระอุคุตพร้อมตี่ฆ้องตี่กลองอย่างครึกครื้นเข้ามายังวัด แล้วจึงนำมาประดิษฐานไว้ที่หออุคุตด้านข้างศาลาโรงธรรมซึ่งเตรียมจัดไว้แล้ว การนิมนต์พระอุคุตมาเมื่อมีบุญเวสส์ก็เพื่อให้มีความสวัสดีมีชัย และเพื่อให้การจัดงานสำเร็จราบรื่นไปด้วยดี มูลเหตุดั้งเดิมที่มีการนิมนต์พระอุคุต มีเรื่องเล่าว่า พระอุคุตเป็นพระเถระผู้มีฤทธิ์ได้นิรมิตกุฏิอยู่กลางมหาสมุทร ครั้งพระเจ้าอโศกมหาราชทรงรวบรวมพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าจากที่ต่างๆ เอามาบรรจุไว้ในสถูปที่พระองค์สร้างขึ้นใหม่เสร็จแล้วจะจัดงานฉลองพระองค์ทรงพระปริวิตกถึงมารที่เคยเป็นศัตรูกับพระพุทธเจ้าเกรงว่าการจัดงานจะไม่ปลอดภัยจึงมีรับสั่งให้จึงมีรับสั่งให้ไปนิมนต์พระอุคุตมาในพิธี ฝ่ายพญามารรู้ว่าพระเจ้าอโศกมหาราชจะฉลองพระสถูป จึงพากันมาบันดาลอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ พระอุคุตจึงบันดาลฤทธิ์ตอบ ครั้งสุดท้ายพระอุคุตเนรมิตเป็นสุนัขเฝ้าแขวนคอมารไว้มาไม่สามารถแก้ไขเอาไปให้พระอินทร์แก้ไข พระอินทร์ก็แก้ไขไม่ได้มารจึงยอมสารภาพผิด พระอุคุตแก้ไขแล้วกักตัวมารไว้บนยอดเขา เสร็จพิธีแล้วจึงปล่อยตัวมารไปพระเจ้าอโศกมหาราชและผู้ร่วมงานนั้นจึงปลอดภัย โดยเหตุนี้เมื่อมีพิธีทำบุญเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ใหญ่โต เช่นบุญเวสส์จึงได้มีการนิมนต์พระอุคุตมาด้วย เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายต่างๆ และให้เกิดสวัสดีมีชัยดังกล่าวก่อนพระเทศน์เอาคาถาพระอุคุตทั้งสี่บทไปไว้ข้างธรรมาสน์ทั้งสี่ทิศด้วย คำอาราธนาพระอุคุต โอกาส โอกาส ผูกเข้าทั้งหลาย อภิวันท์ให้ยิ่งพระมหาอุคุตผู้ประเสริฐ มีศักดิ์เลศปรากฏ ทรงเกียรติยศขึ้นมา กว่าพระอรหันตาทั้งหลายข้าขออาราธนามหาเถระเจ้าผู้มีอาคมแก่กล้า จงเสด็จแต่น้ำคงคา มาผจญมารฮ้ายด้วยบาทพระคาถาว่า อุคุตโต มหาเถโร คิษณะภูโต สามุทธะโย เอกะมาโร เตชะมาโรปะลายันตุ ผูกเข้าทั้งหลาย ขออาราธนามหาเถระเจ้า จงมาผจญมมารทั้งห้าได้ลุ่มฟ้า และเวหน ภายบนแต่อกนิษฐาเป็นเจ้า ตลอดเท่าถึงนาคครุฑ มนุษย์เทวาผู้มีใจสาโหด โกรธาโกรธธรรม ผูกเข้าใจดำปอง หนามัดมุ่นามมัว ถ้าฝ่ายเหนือและขอกใต้ทั้งที่ใกล้และที่ไกล ตะวันตกและตะวันออกขอบเขตภูมิสถาน อันผูกเข้าทั้งหลายจักฟังพระธรรมเทศนา ในสถานที่นี้ขออัญเชิญพระอาทิตย์ผู้วิเศษใสแสงพระจันแยงเยื้องโลก อังคารโผดผายผัน พุทธพลีสหสลับแว่นเทียวศุภร์เสาร์เกี่ยวค้อยระว้าง กำจัดบังแหวดไว้ เพทไต่ตนลือฤทธิ์พระพาย แมนมิตรไตรสถานพระอิศวรผันผายแผ่ รัศมีแก่เตโช ผายศัตรุมารฮ้ายในคัมภวังเขตสถานอันผูกเข้าทั้งหลาย จักยอทานและฟังเทศน์ องค์เทเวศจงรักษาการจัดประดามารโหดฮ้าย ให้พลัดผ่ายกลับหนี อย่าฮาวีช่วงเขตที่นี้ ก็ข้าเทอญ. โย โย อุคุตโต มหาเถโร ยิ่ง ยิ่ง อุคุตตัง มหาเถรัง กายัง พันธะ มะรัสสะคิวงสัพเพยักขา ปะลายันตุ สัพเพ ภยา ปะลายันตุ สัพเพ ปิสาจา ปะลายันตุผูกเข้าผียักษ์และผีเสื้อ ผูกเข้าใจพญามาร สุทธานทั้งหลาย มีใจอันมักผาบแพ้นประเสริฐสัพพันญู ปะลายันตุ จงผันผายออกหนี จากขอเขตประเทศที่นี้ ก็ข้าเทอญ. คาถาพระอุคุต บทที่หนึ่ง อุคุตโต มหาเถโร เยสะเจนะยะสัจ วาชิปุระ อะหุ สัจจะ วิชเชนะวิสัจ สามัส สะหัญญะตุ บท

ที่สอง อุปลุตโต เยนะสังเจนะ ยะสาโม สัจจิวา มาตาเปติกะโรอาหุ กุเลเชฏฐา ปลายิตนเอเตน สัจจะวัชเชนะ
วิสสา มัสสะหัญญะตุ บทที่สาม อุปลุตโต เยนะสังเจนะ ยะสาโม ปานาปิ ยัตตุโร มะมะ เอเตนะ สัจจะวัชเ
นะวิสสัง สามีสสะหัญญะตุ บทที่สี่ อุปลุตโต ยะจิน จิตตะ ปุญญะมังหะ เจวะ สิตุจะเต สัพเพนะเต สาเลนะอิ
สามีสสะหัญญะตุ 2. การแห่แมวส พอตอนประมาณบ่ายสามหรือสี่โมงในวันรวมชาวบ้านมารวมกันที่วัดเตรียม
ตัวจัดขบวนแห่ไปอัญเชิญพระเวสสันดรและพระนางมัทรีเข้าเมือง โดยสมมุติให้พระเวสสันดรและพระนางมัทรี
ไปอยู่ป่าแห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นป่าจริงหรือทุ่งนาหรือลานหญ้าก็ได้แล้วแต่เหมาะสม พิธีมีการอัญเชิญ
พระพุทธรูป ๑ องค์ และพระภิกษุ ๔ รูป ขึ้นนั่งบนเสลี่ยงหามไปยัง ณ ที่สมมุติว่าพระเวสสันดรและนางมัทรี
ประทับอยู่ (ไม่ห่างจากวัดเท่าใดนัก) พอไปถึงที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นที่เริ่มต้นแห่แมวสก่อนเริ่มต้นแห่มีการอาราธนา
ศีล และรับศีลห้าก่อนแล้วทำพิธีบายศรีสู่ขวัญพระเวสสันดรกับนางมัทรี และนิมนต์พระเทศน์กัณฑ์กษัตริย์
เสร็จแล้วกล่าวอัญเชิญพระเวสสันดรและนางมัทรีเข้าเมืองโดยหามเสลี่ยงพระพุทธรูปและพระภิกษุออก
นำหน้าก่อน บางแห่งหากมีรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องพระเวสสันดรก็จะแห่รูปภาพดังกล่าวไปในขบวนด้วยพอขบวน
แห่ถึงวัดจึงทำการแห่รอบวัดหรือศาลาโรงธรรมโดยเวียนขวา ๓ รอบ แล้วนำพระพุทธรูปไปประดิษฐานไว้ ณ
ที่เดิมนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ลงจากเสลี่ยงและนำดอกไม้รูปเทียนไปวางไว้ ณ ที่จัดไว้จากนั้นก็แยกย้ายกันกลับ
บ้าน พอถึงตอนค่ำก็จะมารวมกันอีกครั้งหนึ่งจึงอาราธนาพระสงฆ์สวดพระพุทธรูปมนต์ เมื่อพระสวดพระพุท
ธรูปมนต์จบก็จะขึ้นสวดบนธรรมาสน์อีก ๔ ครั้ง ครั้งละ ๒ รูป รวม ๘ รูป คือ สวดอิติปิโสโพธิสัตว์บ้นตัน - บัน
ปลาย และสวดชัยตามลำดับ ต่อไปนิมนต์พระขึ้นเทศน์พระมาลัยหมื่น พระมาลัยแสน ก่อนพระเทศน์เอาคาถา
พระอุปลุตทั้ง ๔ บทปึกไว้ที่ข้างธรรมาสน์ เมื่อพระเทศน์จบแล้วประชาชนจะแยกย้ายกันไปพักผ่อน หรือคบงัน
กันไปตามอัธยาศัย ระหว่างคบงันพวกหนุ่มๆ สาวๆ จะพูดจาเย้าหยอกเกี่ยวพาราสักบ้าง ก็ร้องรำทำเพลงเป่า
แคน ดัดพินกันจวนสว่าง ประมาณ ๓ หรือ ๔ นาฬิกา ชาวบ้านจึงแห่ข้าวพันก้อนไปถวายพระอุปลุตที่วัดแล้ว
วางข้าวพันก้อนไว้ตามธง หรือตามภาชนะที่จัดไว้เมื่อแห่ข้าวพันก้อนเสร็จก็จะประกาศปาวเทวดา และ
อาราธนานิมนต์พระเทศน์สังกาสเสร็จแล้วก็อาราธนาเทศน์มหาชาติพระจะเทศน์มหาชาติตลอดวัน ขึ้นต้นจาก
กัณฑ์ทศพรจนถึงนครกัณฑ์ เมื่อจบแล้วมีการเทศน์ฉลองพระเวสสันดรอีกครั้งหนึ่งซึ่งกว่าจะเทศน์จบทุกกัณฑ์ก็
ต้องค่ำพอดี เมื่อเทศน์มหาชาติจบ จัดขันดอกไม้รูปเทียน กล่าวคำอาราธนาพระรัตนตรัยจบเป็นเสร็จพิธีบุญแมว
ส วิพากษ์พิธีกรรมความเชื่อ บุญแมวสหรือบุญมหาชาติมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เชื่อกันว่าหากใครได้ร่วม
ทำบุญนี้ และสามารถทนฟังการเทศน์เรื่องพระเวสสันดรจนจบทุกกัณฑ์จะได้ผลานิสงส์มากคำสอนนี้หาก
วิเคราะห์ตามหลักของศาสนาพุทธแล้วย่อมไม่ถูกต้อง และอาจทำให้เกิดมิจฉาทิฐิ คือ เห็นผิดจากครองของ
พุทธศาสนาด้วย เพราะคนอาจเชื่อไปว่าเราทำชั่วก็ได้เพราะทำชั่วแล้วมาฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรวันเดียวคือ
ฟังให้จบตลอดกัณฑ์หรือทุกกัณฑ์ก็ได้บุญสามารถหลุดพ้นจากบาปกรรมได้ ความเชื่ออย่างนี้ถือว่าเป็น
อันตรายต่อศาสนา และเป็นกระหนาบต่อสังคมอย่างรุนแรงทำให้คนกล้าทำชั่วไปกลัวบาปกรรม มิจฉาทิฐิ
เป็นอันตรายต่อบ้านเมือง ตัวอย่างองค์อุปมาที่เกิดขึ้นผิดเป็นชอบ (มิจฉาทิฐิ) เชื่อว่าฆ่าคนถึง ๑,๐๐๐ คน (พัน
คน) และนำหัวแม่มือมาให้อาจารย์ทำคาถาอาคมให้จะได้เป็นผู้วิเศษทำให้ฆ่าคนตายถึง ๙๙๙ คน (เก้าร้อยเก้า
สิบเก้าคน) กว่าที่สำนักได้เกือบสายเกินไป ความเชื่อเกี่ยวกับบุญแมวสก็เช่นกันยังไม่สายเกินไปที่พระจะสอน
ว่าบุญกุศลจะเกิดมีได้ก็ต่อเมื่อเราทำดี สร้างกุศลกรรมเท่านั้น การฟังเป็นส่วนหนึ่งของการนำไปสู่การปฏิบัติ
เท่านั้น หากฟังแล้วไม่นำไปปฏิบัติบุญกุศลจะเกิดขึ้นได้อย่างไรบาปกรรมความชั่วไปมาอาจลดล้างได้ด้วยการ
ฟังนิทานชาดกเท่านั้นหากแต่จะลดล้างเบาบางลงได้ด้วยการทำความดี ลดละอบายมุขสร้างบุญกุศลให้ถึง
พร้อมเท่านั้นจึงจะทำให้ความชั่วลดลงได้บ้างศาสนาถือว่าทำอะไรได้อันนั้น ทำแล้วได้เลย ดังนั้นหมายถึงกรรม
เก่าความชั่วเก่าจะหมดไปหากแต่ที่ทำแล้วจะต้องได้รับการชดใช้ชดเชยไม่เวลาใดก็เวลาหนึ่ง นี่คือความจริง
ของศาสนาพุทธขอให้ผู้นำทางศาสนานำไปสอนให้ถูกต้องด้วยมิจฉาทิฐิอันเป็นตัวอันตรายจะได้ไม่เกิดขึ้น

มากมายในสังคมไทย ความเห็นผิดที่เกิดจากประเพณีนี้มีมากมาย ขอวิพากษ์อีกความเชื่อหนึ่งคือการหว่านข้าวสาร เวลาพระสงฆ์ขึ้นธรรมาสน์เทศน์กัณฑ์ต่างๆ ญาติโยมที่อยู่ข้างล่างหรือนั่งอยู่บนศาลาก็จะหว่านข้าวสารไปใส่พระผู้กำลังเทศน์บ้างหว่านใส่ญาติโยมที่ฟังเทศน์อยู่ด้วยกันบ้างเพราะมีความเชื่อว่าทำแล้วจะทำให้ครอบครัวตนเองมีความอุดมสมบูรณ์ มั่งมีศรีสุขไม่อดอยากปากแห้ง ข้าวปลาอาหารจะเกิดมีอุดมสมบูรณ์ตามมา และเมื่อตายไปเกิดในชาติหน้าก็จะเป็นเศรษฐีมีข้าวปลาอาหารมากมายด้วยความเชื่ออันเกิดจากคำสอนผิดๆ นี้ ทำให้พากันหว่านโปรยข้าวสารทั้งกันมากมายแต่ละครั้งจะเสียข้าวสารไปเป็นกระสอบทั้งๆ ข้าวยากหมากแพง แต่ด้วยความเชื่อว่าจะได้บุญต่างจึงทำสวนทางกับสภาพของตนเอง ความจริงแล้วพุทธศาสนาไม่เคยมีคำสอนให้หว่านข้าวทั้งแล้วจะได้บุญแต่กลับจะได้บาปอีกต่างหากที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งมีค่า (ข้าว) เพราะข้าวสารกว่าจะได้มาต้องผ่านขั้นตอนลงทุลงแรงมากมาย ทำไมต้องมาหว่านทั้งๆ ขว้างๆ เปล่าประโยชน์เลยความอุดมสมบูรณ์จะเกิดขึ้นมิได้อยู่ที่ตรงนี้เลย หากแต่อยู่ที่สัมมาอาชีวะ คือทำหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบสัมมากัมมันตะ คือการทำงานด้วยความบริสุทธิ์ มีวิริยสัมปะ คือความขยันหมั่นเพียรต่างหากจึงจะร่ำรวยได้การหว่านข้าวทั้งมีแต่จะทำให้ยากจนลง ขอชาวพุทธอีสานจงเข้าใจให้ดี และถูกต้องด้วยอย่างไรก็ตามประเพณีก็คือประเพณีอย่าได้ทำให้หลักการของศาสนาเสียไปฮิตประเพณีนี้มีคำกลอนกล่าวไว้ดังนี้ “ฮิตหนึ่งพอถึงเดือนสี่ได้ให้เก็บดอกบุปผา หามาลาดวงหอมสู่คนเก็บไว้ อย่าได้โลคอนี้เสียศรีสุญเปล่า หากเอาตากแดดไว้ให้ทำแท่นสู่คนแท่นตาย อย่าได้โลหนิเว้นแนวคองตั้งแต่เก่า ไฟทั้งหลายสืเล่นเข้าเผาบ้านสืเสื่อมสูญ ให้ฝูงชาวเฮาแท้อย่าโลคองตั้งแต่ก่อน มันสืหมองหม่นเศร้าเมืองบ้านสืทุกซ้นจนแท่นแหล่ว” หมายถึง พอถึงเดือนสี่จะต้องหาเก็บดอกไม้มากอยทำบุญเผวส หากไม่ทำก็จะทำให้เกิดภัยพิบัติ บ้านเมืองจะเกิดเหตุร้ายเช่นกัน แต่ละหมู่บ้านจึงพากันทำบุญนี้เป็นประจำทุกปีจวบจนปัจจุบัน ฮิตที่ ๕

อานิสงส์ในการทำบุญของแต่ละกัณฑ์

เชื่อการสืต่อกันมา ตั้งแต่โบราณกล่าวว่า ในการทำบุญของแต่ละกัณฑ์ นั้น จะได้รับ

อานิสงส์แตกต่างกันออกไป ดังนี้

- ๑.กัณฑ์เทศพร ผู้ใดบูชากัณฑ์เทศพร ผู้นั้นเกิดในภพภูมิใดจะได้รับทรัพย์สินเงินทองสมปรารถนา ถ้าเป็นสตรีจะได้สามีเป็นที่ชอบ เป็นที่เจริญใจ ถ้าเป็นชายจะได้ภรรยาตามที่ประสงค์และต้องการ ถ้ามีบุตรหญิงหรือชาย ก็จะเป็นคนว่านอนสอนง่าย มีรูปร่างหน้าตางดงาม
- ๒.กัณฑ์หิมพานต์ ผู้ใดบูชากัณฑ์หิมพานต์ ผู้นั้นเกิดในภพภูมิใดจะได้สิ่งปรารถนาทุกประการ เกิดในตระกูลที่พรั่งพร้อม ด้วยทรัพย์เงินทอง บริวาร และจะมีความสุขกายและสุขใจ
- ๓.กัณฑ์ทานกัณฑ์ ผู้ใดบูชากัณฑ์ทานกัณฑ์ ผู้นั้นเกิดในภพภูมิจะบริบูรณ์ด้วยแก้วแหวนเงินทองข้าทาสนะบริวาร
- ๔.กัณฑ์วนปเวสน์ ผู้ใดบูชากัณฑ์เทศน์วนปเวสน์ ผู้นั้นเกิดในภพภูมิใดจะได้รับความสุขสมปรารถนาเฉลี่ยตลอด สามารถปราบศัตรูให้ย่อยยับไปได้
- ๕.กัณฑ์ชูชก ผู้ใดบูชากัณฑ์ชูชก ผู้นั้นเกิดในภพภูมิใดจะประกอบด้วยสมบัติอันงดงามกว่าผู้อื่น จะเจรจากับผู้ใดก็เสียใจเพราะ จะได้ภรรยาที่งดงาม มีบุตรจะว่านอนสอนง่าย

อัตลักษณ์ (ที่โดดเด่น)

ความโดดเด่นของเทศน์มหาชาติ ให้ผู้ฟังเทศน์ ได้เกิดทานบารมี ศีลบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี สัจจบารมี ขันติบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี อธิษฐานบารมี และยังเป็นประเพณีการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก ประจำศาสนา

ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ บุญเผวส หรือบุญมหาชาติ (บุญเดือนสี่) ความสำคัญและความหมาย บุญเผวสหรือพระเวส คือบุญที่ทำเกี่ยวกับเรื่องราวของพระเวสสันดร นิยมทำกันในวันใดวันหนึ่งของเดือนสี่ จึงเรียกบุญเผวส หรือบุญเดือนสี่ ก่อนจัดงาน ชาวบ้านและวัดจะมีการปรึกษาหารือกันตกลงให้เรียบร้อยก่อน ทางชาวบ้านจะจัดเตรียมอาหาร การกินเช่น ขนม ข้าวต้ม และอาหารคาวต่างๆ สำหรับถวายพระภิกษุสามเณร และเลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน เตรียมจัดหาปัจจัยไทยทานสำหรับใส่กัณฑ์เทศน์ ส่วนทางวัดก็แบ่งหนังสือออกเป็นกัณฑ์ๆ หนังสือผูกหนึ่งอาจแบ่งเป็นหลายกัณฑ์ก็ได้เพื่อให้ชาวบ้านได้รับกัณฑ์โดยทั่วถึงกันมอบหนังสือให้พระภิกษุสามเณรวัดนั้นเตรียมไว้เทศน์นอกนั้นยังมีการนิมนต์พระวัดอื่นมาเทศน์ด้วย โดยมีฎีกาไปนิมนต์พร้อมบอกชื่อกัณฑ์และบอกเชิญชวน ชาวบ้านมาร่วมทำบุญด้วย

5. รูปแบบ วิธีการ ของกิจกรรมประเพณีที่จัด

บรรยาย รูปแบบ วิธีการ แบบดั้งเดิม (แนบภาพนิ่งเป็นไฟล์นามสกุล JPEG หรือ TIFF ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบดั้งเดิม และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี/วีซีดี)	บรรยาย รูปแบบ วิธีการ แบบปรับปรุงยุค(ถ้ามี) (แนบภาพนิ่งเป็นไฟล์นามสกุล JPEG หรือ TIFF ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบที่ปรับปรุงยุค และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี/วีซีดี)
---	---

6. การจัดงานเป็นประจำทุกปี

เริ่ม วันที่ 1 เมษายน ถึง วันที่ 3 เมษายน

7. งบประมาณที่ใช้

ของพุทธศาสนิกชนชาวพุทธ

ได้รับงบประมาณจาก

7.1 หน่วยงาน/องค์กร (หลัก)

ไม่มี

จำนวนเงิน ๓๐,๐๐๐

7.2 อื่น ๆ

จำนวนเงิน

8. จำนวนคนที่ร่วมงานประเพณี(ในปีที่ผ่านมา)

ประมาณ ๒๐๐ คน

9. ผู้จัด

9.1 หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

บ้าน วัด

9.2 ชื่อ – สกุล (เลขานุการคณะกรรมการจัดงาน)

ที่อยู่

โทรศัพท์ โทรสาร

9.3 หน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน ที่ร่วมจัด

10. การสร้างงานและรายได้

10.1 มีความสามารถในการผลิตเชิงปริมาณ พร้อมแสดง สถิติและจำหน่ายในโอกาสต่างๆ

(ระบุเหตุผล)

10.2 การสร้างงานและรายได้ (ต่อครอบครัว/ชุมชน)

11. ผู้เรียบเรียงข้อมูล/ ผู้บันทึกข้อมูล/ รายชื่อคณะกรรมการคัดสรรรากวัฒนธรรม ผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูล

ผู้เรียบเรียงข้อมูล ดร.สิริกร กำพลังฤทธิ์

ตำแหน่ง นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

วัน/เดือน/ปี ที่เรียบเรียงข้อมูล วันที่ 10 เดือน กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2557

ผู้บันทึกข้อมูล ดร.สิริกร กำพลังฤทธิ์

ตำแหน่ง นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

รายชื่อคณะกรรมการคัดสรรรากวัฒนธรรม ผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูล

1.

ตำแหน่ง

2.

ตำแหน่ง

3.

ตำแหน่ง

ผู้ตรวจสอบและอนุมัติ

ตำแหน่ง วัฒนธรรมจังหวัด

วัน/เดือน/ปี ที่อนุมัติ วันที่ - เดือน - ปี พ.ศ. 25